Rok V^ty^ Nr. 17. Kraków, dnia 11 Września. Rok 1877

Wychodzi w Krakowie co tydzień przez czas pory zdrojowo-kąpielowej.

Biuro Redakcyi i Administracyi W KRYNICY w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje Administracya „**Czasu**" w Krakowie, gdzie także dostać można pojedynczych Numerów „**Krynicy**."

KRYNICA

Tygodnik poświęcony ojczystym Zakładom zdrojowo-kąpielnym.

Redaktor

Dr. MICHAŁ ZIELENIEWSKI

Lekarz Rządowy c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

Prenumerata wynosi

w Krakowie na miejscu 1 złr.
w Monarchii austryacko-węgierskiéj z przesyłką pocztową . . . . . 1 złr. 20 c.
Numer pojedynczy . . . — 6 „

Należytość za prenumeratę lub za umieszczenie ogłoszeń odsyłać należy **franco** do **Biura Administracyi**.

SŁÓWKO
o dyetetycznéj ważności i znaczeniu leczniczém ŁAŹNI PAROWYCH I KĄPIEL RZYMSKICH CZYLI WSCHODNICH,

skreślił

Dr. Zieleniewski.

(Ciąg dalszy).

O ile powietrze przejęte parą wodną, staje się gorszym przewodnikiem cieplika aniżeli woda, o tyle jego podwyższona ciepłota snadniéj się znosi, a działa nie tak silnie szybko, jak powietrze gorące suche, jakiego nam dostarcza łaźnia turecka.

Z drugiéj znowu strony gorąca parowa łaźnia nie da się tak długo znieść, skoro całe nasze ciało otoczone parą wodną zostanie, albowiem ta okoliczność sprawia nie małéj wagi przeszkodę w czynnościach wyziewu i wnikania skóry, a zarazem i w możności ochładzania naszych powłok powszechnych.

Gdy przy zastosowaniu łaźni parowéj, mianowicie na sposób słowiański używanéj, istota środka tu działającego zależy na znacznėm rozgrzaniu ciała i wydobyciu okwitych potów, a następnie na silnėm jego ochłodzeniu, widocznėm jest przeto, iż tak gwałtowne sobie przeciwne, a wraz jeden po drugim następujące wpływy ciepła i zimna, muszą silnie wstrząsać cały ustrój, muszą pobudzić naprzód krążenie krwi ku obwodowi, następnie skierować je ku narzędziom środkowym, muszą układ nerwowy silnie podbudzać, muszą sprowadzać okwite wydzielanie potów i moczu, a w skutku tego dać silny bodziec dla przemiany pierwiastków i szybką zrządzać ich odnowę w całym ustroju.

Łaźni przeto możemy używać nietylko jako środka zapobiegającego przeciw:

1) cierpieniom skórnym powstającym z zanieczyszczenia powłok powszechnych, ale także przeciw chorobom pochodzącym ze zbytniego zdelikacenia i rozpulchnienia skóry;
2) dla zapobieżenia tego rodzaju chorobom, które powstają jako wynikłe następstwo z uszkodzonego wzajemnego fizyologicznego związku naszéj skóry z innemi układami ustroju, jako to: przeciw skłonności do nieżytów odetchów, dróg trawienia, a po części nawet dróg moczowych;
3) dla zapobieżenia zakażeniom powstającym z zatkań w trzewach brzusznych, krwawnicom, dnie i t. p.

Nie ulega téż najmniejszéj wątpliwości, iż powyższy środek jest w stanie wiele uporczywych w ciałotwór silnie wkorzenionych zakażeń uleczyć, a nadewszystko jeżeli takowe połączone są z cechą otrętwienia. Jakoż gościec, dna, kiła, zołzy, nerwobóle, a nawet wewnętrzne wypociny i choroby nerwowe z tych ostatnich lub z zakażeń przerzeczonych pochodzące, mianowicie jeżeli noszą na sobie cechę otrętwienia, mogą znaleźć w łaźni parowéj skuteczny środek lekarski. Wszakże jednėm z arcypowszechnych spostrzeżeń przy użyciu łaźni zauważanych (które niezawodnie bardzo wiele przyczyniło się do rozpowszechnionego jéj używania), jest ulga w bólach osobliwie gośćcowych, jakiéj tego rodzaju chorzy już podczas przebywania w łaźni i przez niejaki czas po niéj w swych cierpieniach doznają; czego następstwem bywa nieraz oddawna wyczekiwany sen i uspokojenie chorego.

Angielscy lekarze przypisują wielkie skutki hygieniczne i lecznicze kąpielom parowym, a osobliwie łaźni tureckiéj. Zdaniem Dra Brevetona tego rodzaju kąpiel w dnie wyprowadza pierwiastki chorobowe rozpuszczalne z ustroju przez poty i mocz, a nierozpuszczalne sole w skutku dopływu kwasorodu mogą stawać się rozpuszczalnemi. Tenże sam lekarz utrzymuje, iż tam gdzie wielkie jest usposobienie do dny, tam łaźnią zapobiega się jéj wybuchowi; gdzie zaś choroba ta już się pojawiła, tam pewnie środkiem wspomnionym leczyć się daje. Przemawia on nadto za łaźnią jako za pewnėm lekarstwem wielu porażeń, chorób nerwowych, nerwobólów, a mianowicie: bólu kulszowego, twarzowego i t. p. *)

W urzędowėm sprawozdaniu ze szpitala Newcastle, jednego z największych w Europie, wspomniano, iż ten rodzaj kąpieli mimo najokwitszéj transpiracyi, jaką wywołuje, daleko mniéj podbudza i podnieca ruchy serca i płuc, aniżeli zwyczajna gorąca kąpiel wodna, tak, iż nawet chorzy cierpieniom serca podlegający, są w możności bez szkody ją znosić. W puchlinach sprowadzonych chorobami wątroby lub nérek, wywołane okwite poty za pomocą łaźni tureckiéj, więcéj miały dobrego zrządzać, aniżeli to przez inne

*) Dr. Confeld: *Das Alt-Römische Bad etc.* p. 168.

leki w tym samym czasie osiągniono, a działo się to bez narażenia na utratę sił chorego. Według powyżéj nadmienionego sprawozdania, nieżyty i influenza poddane leczeniu za pomocą łaźni tureckiéj, szybko z początku usunąć się dawały. Nawet w zimnicach, w ostrym gośćcu i w cierpieniach skóry, zdaniem sprawozdawcy łaźnia turecka miała sprawiać nieobliczone korzyści *)

Dr. Luther wspomina, iż na wyspie Cypros zamieszkałéj przez mięszaną z muzułmanów i chrześcian ludność, ci ostatni prawie wyłącznie ulegać mają gruzlicy, gdy pierwsi od niéj wolnymi się okazują, a szukając tego przyczyny, chce ją znaleźć w religijnym przepisie, a ściśle wypełnianym co do użycia łaźni przez ostatnich **).

W ogóle angielscy lekarze rozmiłowani w tego rodzaju łaźni, gorąco przemawiają za nią, nie jako za panaceą przeciw wszystkim chorobom, ale jako za środkiem, który wśród sprzyjających okoliczności jest w stanie przeszkodzić powstaniu i wybuchowi wielu cierpień, nawet takowe uleczyć jest w możności; a jako środek z bardzo dawnych czasów pochodzący, dzisiaj od wielkiéj części rodu ludzkiege używany, na nauce oparty, rzetelném doświadczeniem stwierdzony, a od najpierwszych powag za pożyteczny uznany, godzien jest zaiste swéj należnéj pochwały i zalet.

Jak ze wszystkich środków poty wzniecających łaźnia parowa jest najznakomitszym, tak znowu z tego rodzaju kąpieli łaźnia turecka jest jedyną, która nietylko usuwając wszelkie niekorzyści innych łaźni, sama jedna nasuwa skórze sposobność pochłaniania kwasorodu w największéj okwitości, i to właśnie w téj chwili, w któréj wszystkie włosowe naczynia powłok powszechnych napęczniałe, do przyjęcia go i wessania są najstósowniéjsze; ona iż się tak wyrazimy, jakby je otwierała, by ułatwić krwi sposobność świeżego ożywienia. Zdaniem osób z kąpielą turecką bliżéj obeznanych, nawet po całogodzinnêm trwaniu potu w rzeczonéj łaźni, wychodzi z niéj kąpiący się wśród uczucia lekkości, zupełnie hoży i ochoczy do wszelkich zatrudnień.

Chceszli po wielkiéj fizycznéj fatydze i wysileniu szybko odświeżyć się i ożyć, jak to zwykł czynić krajowiec na Wschodzie, to idź co prędzéj do łaźni tureckiéj, a potém dopiero zasiądź do stołu.

(Dok. n.)

WSPÓŁCZESNY RUCH GOŚCI

w zdrojowiskach krajowych.

					osób
W Ciechocinku	od otwarcia Zakładu	do	25	Sierp.	2415.
W Iwoniczu	„ „ „	„	20	Lipca	1240.
W Krynicy	„ „ „	„	3	Wrześ.	2270.
W Lubieniu	„ „ „	„	30	Czerw.	219.
W Rabce	„ „ „	do	20	Sierp.	495.
W Szczawnicy	„ „ „	„	7	„	2135.
W Swoszowicach	„ „	„	22	„	112.
W Truskawcu	„ „ „	„	10	„	685.

*) Dr. Confeld: *Das Alt-Römische Bad etc.* p. 168.

**) Dr. Luther: *Bemerkungen über das alt-römische Bad.* 3. Aufl. Leipzig. 1862.

Ruch podróżujących do Krynicy pociągami spacerowemi.

Według urzędowych wiadomości korzystało z pociągu spacerowego (tam i napowrót) do stacyi Muszyna-Krynica:

w dniu 5 Sierpnia b. r. osób	**206.**
„ 12 „ „ „	**151.**
„ 19 „ „ „	**222.**
„ 26 „ „ „	**217.**

KRONIKA WIADOMOSCI BIEŻĄCYCH

O ZDROJOWISKACH KRAJOWYCH.

Krynica. Od otwarcia tegoroczněj pory zdrojowej, t. j. od 15 maja do dnia 31 Sierpnia, wydano w tutejszym Zakładzie

Kąpiel wanienuych I. klasy	8400
„ „ II. „	15200
„ „ bezpłatnie (dla ubogich)	800
„ „ dla dzieci	322
„ żelazisto-borowinowych dla doroslych	4610
„ „ „ dla dzieci	15
„ „ „ na ręce	1
„ „ „ na nogi	19
„ nasiadowych	2094
„ natryskowych ogólnych	94
„ natryskowych macicznych	9
„ igliwiowych	331
„ gazowych (z gazu węglowego)	14
„ łaźni parowéj	25
„ rzecznych	840

Ogółem wydano kąpiel mineralnych **31134**, a rzecznych **840.**

* * *

Ciechocinek. W tutejszém zdrojowisku wydano kąpiel (od otwarcia Zakładu do 25 Sierpnia b. r.) ogółem **73501** w téj zaś liczbie bezpłatnie **11334**

* * *

Swoszowice. W tutejszym Zakładzie zdrojowo-kąpielnym (od otwarcia Zakładu do d. 3 Wrześ. b. r.) wydano kąpiel mineralnych ogółem . . . . **3387.**
Z dniem 10. Września b. r. tamtejszy Zakład zamkniętym zostaje.

Główny Redaktor *Dr. Michał Zieleniewski.*

Redaktor odpowiedzialny *Józef Łakociński.*

XIV. LISTA GOŚCI

przybyłych do c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy

od d. 27 Sierpnia do 3 Września 1877 r.

1202.	Trzeciecki Zbigniew, właś. dóbr z Dynowa	osób	1	przybył	25	Sierpnia	w Hotelu Warszawskim.
1203.	Kapiszewski W., adwokat z Gorlic	„	1	„	26	„	„ „ „
1204.	Madejska Helena, żona majora z Warszawy	„	1	„	27	„	pod Góralem.
1205.	Spielmann Józef, medyk z Krakowa	„	1	„	26	„	pod Trąbką Nr. 8, 9.
1206.	Tarchalski Józef, „ „	„	1	„	26	„	„ „ „ „ „
1207.	Błendowska Aniela, żona Pułkownika ze sługą	„	2	„	26	„	w Łazienkach N. 9, 10.
1208.	Heschel Ludwika, żona adwokata z Berna	„	1	„	29	„	w Hotelu Seiferta.
1209.	Hr. Stadnicki Henryk, właś. dóbr z Białéj	„	1	„	26	„	w Hotelu Krakowskim.
1210.	Bielański Henryk, właś. dóbr z córką i sługą z Sękowy	„	3	„	26	„	„ „ „
1211.	Janczewska Helena, nauczycielka z Warszawy	„	1	„	18	„	pod Cisem.
1212.	Parczewski Alfons, adwokat z Kalisza	„	1	„	26	„	pod Zamkiem Nr. 26.
1213.	Głowacka Ernestyna, obyw. z Tarnowa	„	1	„	27	„	pod Trąbką Nr. 11.
1214.	Skrzyński Jan, adwokat z Warszawy	„	1	„	25	„	pod Gwiazdą.
1215.	Librowski Stanisław, Dr. praw z Krakowa	„	1	„	28	„	pod Zamkiem Nr. 10.
1216.	Miedzielska Filipina, obyw. z córką i synem z Warszawy	„	3	„	31	„	pod Trąbką Nr. 12, 13.
1217.	Pilat Tadeusz, prof. Uniw. ze Lwowa	„	1	„	31	„	pod Zamkiem N. 15.
1218.	Eminowicz Antonina, żona adwok. z dzieck. ze Stanisławowa	„	2	„	1	Września	w Łazienkach Nr. 11.
1219.	Dr. Żmikowski Ludwik Maryan, lekarz z Podhajca	„	1	„	1	„	„ „ „ 14.
1220.	Gzowska Marya, obyw. z 2 siostrami z Król. Polskiego	„	3	„	2	„	pod Kosynierem.
1221.	Fetter Karolina, wdowa po radcy sąd. z 2 synami i sługą z Krakowa	„	5	„	30	Sierpnia	pod Węg. Koroną.
1222.	Podhorany Ferdynand, adwokat z służącym z Preszowa (Węg.)	„	2	„	26	„	w Hotelu Krakowskim
1223.	Steirer Aroed, słuchacz akademii wojskow. „ „	„	1	„	26	„	„ „ „

Razem rodzin 22 czyli 35 osób.

Pozostało z poprzedniéj listy „ 1201 „ 2235 „

Od otwarcia Zakładu było razem rodzin 1223 czyli 2270 osób.

Krynica dnia 3 Września 1877.

Franciszek Wagner,
polit. inspektor zdrojowy.

Odjechali ze Zakładu do dnia 3 Września 1877.

59.	Toczyński Władysław z Król. pols.	mieszkający	„ Trąbką Nr. 7, 8.	odjechał	23	Sierpn.
60.	Helfreich Katarzyna z Warszawy	„	„ „ „ 18.	„	22	„
61.	Dobrzański Feliks z Wiednia	„	„ „ „ 11.	„	22	„
62.	Hr. Żółtowski Marcelli z Poznania	„	pod Orłem Nr. 1, 2, 3, 4, 5.	„	23	„
63.	Majewska Eleonora z Król. pols.	„	pod Szwajcarem Nr. 5, 6.	„	23	„
64.	Mossor Kamila z Rzeszowa	„	w Łazienkach Nr. 2, 3.	„	22	„
65.	Hilseher Ludwika z Król. polsk.	„	„ „ „ 1.	„	25	„
66.	Stobnicka Joanna z Tymowy	„	pod Topolami Nr 8.	„	24	„
67.	Zakrzewski Z. z Poznania	„	„ Szwajcarem Nr. 7, 11.	„	23	„
68.	Sieradzki Apolinary z Ropczyc	„	w Łazienkach Nr. 11.	„	23	„
69.	Siedlecki Leopold z Krakowa	„	„ Trąbką Nr. 9.	„	24	„
70.	Schleisinger Michalina zWarszawy	„	„ „ „ 17.	„	24	„
71.	Rychter „	„	„ Zamkiem Nr. 13.	„	26	„
72.	Janiszewska „	„	„ Orłem N. 7, 8	„	25	„
73.	Sułowska Kornela z Rylska dużego	„	pod Zamkiem Nr. 4.	„	26	„
74.	Nowika Flora z Wołynia	„	pod Trąbką Nr. 11.	„	26	„
75.	Kotelska z Król. pols.	„	w Łazienkach Nr. 9, 10.	„	26	„
76.	Olszewski	„	pod Zamkiem Nr. 14.	„	26	„
77.	Fränkel W. z Bochni	„	pod Potokiem Nr. 5.	„	29	„
78.	Spielmann Józef z Krakowa	„	„ „ „ 9.	„	28	„
79.	Samolewicz Jadwiga ze Lwowa	„	„ Topolami Nr. 11.	„	30	„
80.	Wysiekierska Natalia z Kr. pols.	„	„ Orłem Nr. 8, 9.	„	30	„
81.	Silberberg Salomea z Warszawy	„	pod Szwajcarem Nr. 5, 6.	„	31	„
82.	Topolnicka M. ze Lwowa	„	„ Trąbką Nr. 1, 2.	„	31	„

83. Hoffer Motyl z Nowego Sącza	mieszkający w Kramie Nr. 5.	odjechał	29	Sierp.
84. Landau Perl „ „	„ pod Potokiem Nr. 11.	„	29	„
85. Olszowy Mikołaj „ „	„ „ „ „ 6.	„	29	„
86. Wojciechowski Tadeusz zKról. pols.	„ „ Zamkiem Nr. 7.	„	2	Wrześ.
87. Grabkowska Teodozya z Król. pols.	„ pod Topolami Nr. 5, 6.	„	1	„
88. Gabryszewska Eugenia z Jasła	„ pod Orłem Nr. 12.	„	2	„
89. Pietrzycka Franciszka ze Lwowa	„ „ Trąbką Nr. 19.	„	1	„
90. Kodrębska Barbara z Rogonowa	„ „ Zamkiem Nr. 17, 18.	„	1	„
91. Hoffer Anna z Łabowy	„ w Kramie Nr. 3.	„	31	Sierpn.
92. Szujski Roman z Tymowy	„ pod Orłem Nr. 4, 5.	„	1	Wrześ.
93. Vogel Majer z Nowego Sącza	„ w Kramie Nr. 2.	„	1	„
94. Parczewska Aleksandra z Król. pols.	„ pod Zamkiem Nr. 26.	„	2	„
95. Elters A. z Krakowa	„ pod Potokiem Nr. 9.	„	3	„
96. Piechowska Wienczysława z Warszawy	„ „ Trąbką Nr. 11.	„	3	„

W drukarni „CZASU" w Krakowie. Nakładem c. k. Zarządu Zakładu Zdrojowego w Krynicy. Rządca drukarni *Józef Łakociński.*